

Sygn. akt III AUa 1777/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba (spr.)
Sędziowie:	SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak
Protokolant:	stażysta Katarzyna Pankowska

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2014 r. w Gdańsku

sprawy H. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 czerwca 2013 r., sygn. akt VIII U 424/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1777/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 lutego 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił H. M. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca wnosząc o przyznanie mu prawa do żadanego świadczenia i wskazując, iż w spornym okresie zatrudniony był na stanowisku monterzysty żurawi wieżowych, co jest tożsame z wykonywaniem pracy montera konstrukcji metalowych na wysokości.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie 1 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał H. M. prawo do emerytury od dnia 30 stycznia 2013 r. i w punkcie 2 stwierdził, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania

decyzji. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał, iż H. M. urodzony dnia (...), nie jest członkiem OFE, a na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał łącznie 28 lat, 6 miesięcy i 2 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym żadnego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy.

Ubezpieczony w okresie od dnia 10 sierpnia 1973 r. do dnia 11 września 1991 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w G., początkowo przez krótki okres na początku pracy jako monter maszyn, a później jako monter żurawi wieżowych – czyli dźwigów. Ubezpieczony w okresie od dnia 12 września 1991 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w G., jako monter żurawi wieżowych. Ubezpieczony w okresie od dnia 4 września 1995 r. do dnia 31 sierpnia 1996 r. był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. w G., jako monter żurawi wieżowych. We wszystkich wymienionych wyżej zakładach pracy wnioskodawca pracował w ekipie montującej żurawie dźwigowe, czyli metalowe dźwigi, których wysokość dochodziła do kilkunastu metrów i które służyły do budowania. Ekipa montująca żurawie dźwigowe pracowała codziennie, w pełnym wymiarze czasu pracy, często w nadgodzinach i zajmowała się montowaniem oraz rozmontowywaniem dźwigów metalowych na wysokościach. Dźwigi były postawione albo na szynach, albo na stałym podeście.

W sprawie bezspornym było, że ubezpieczony ukończył 60 lat oraz wykazał łączny okres składkowy i nieskładkowy przekraczający 25 lat. Spór ograniczał się do ustalenia, czy okres zatrudnienia wnioskodawcy od 1973 r. do 1996 r. w (...) ((...) G., (...) B. w G.) może zostać uznany za okres pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie znajduje potwierdzenie w zebranych materiałach dowodowych w szczególności w zeznaniach świadków przesłuchanych w toku postępowania, którzy zgodnie zeznali, iż ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace polegające na montażu konstrukcji metalowych na wysokości – czyli dźwigów, co z kolei pozwoliło na zaliczenie wskazanego okresu do stażu tzw. „szczególnego”, a tym samym przyznanie H. M. – przy uwzględnieniu treści przepisów art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., nr 1440) oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., nr 8, poz. 43) – prawa do emerytury, o czym Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, w punkcie 1 wyroku.

Działając na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w punkcie 2 wyroku, Sąd wnioskując a contrario, stwierdził, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego w okresach mających wpływ na prawo do świadczenia.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany zaskarżając go w części dotyczącej pkt 1 i zarzucając:

- naruszenie art.184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z § 2 § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez przyjęcie, że ubezpieczony udowodnił wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r.;

- naruszenie prawa procesowego, tj. art.233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na dokonaniu błędnej oceny materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej pkt 1 i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, iż w jego ocenie materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozwala na ustalenie, że wnioskodawca wykazał okres 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Pozwany podkreślił, że z akt osobowych wynika, iż od 10 sierpnia 1973 r. ubezpieczony był zatrudniony, jako robotnik torowy, kolejno z angażu z dnia 15 października 1980 r. wynika, że pracował jako monter maszyn i urządzeń, od 15 stycznia 1981 r. został wyznaczony na stanowisko brygadzysty brygady montażu żurawi, podczas gdy od 28 lutego 1981 r. powierzono mu obowiązki montera maszyn i urządzeń przemysłowych, z przeszerogowania z dnia 13 kwietnia 1982 r. wynika z kolei, że od 1 maja 1982 r. do 15 maja 1982 r. pełnił on funkcję brygadzysty montera maszyn i urządzeń przemysłowych. Jak wynika z akt osobowych od dnia 1 kwietnia 1987 r. ubezpieczony pracował na stanowisku maszynisty żurawia wieżowego, od dnia 21 października 1987 r., jako brygadzysta brygady montażu żurawi. Z przeszerogowania z 22 września 1989 r., z dnia 14 lipca 1989, 1 listopada 1989 r. wynika z kolei, że ubezpieczony pracował jako montażysta żurawi DS.

W ocenie pozwanego analiza akt osobowych pozwala na zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach wyłącznie następujących okresów: od 15 stycznia 1981 r. do 30 listopada 1981 r. (10 m-cy i 16 dni), od 1 kwietnia 1987 r. do 21 maja 1990 r. (3 lata 1 m-c 21 dni), od 12 września 1991 r. do 31 sierpnia 1995 r. (3 lata 11 m-cy 19 dni) oraz od 4 września 1995 r. do 31 sierpnia 1996 r. (11 m-cy i 28 dni), tj. łącznie 8 lat, 11 m-cy i 24 dni.

Wobec sprzeczności ustaleń Sądu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie wniesienie apelacji - w ocenie pozwanego - jest zasadne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zaś w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił on też błędów w rozumowaniu w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, albowiem prawidłowo zinterpretował i zastosował odpowiednie przepisy prawa.

Sąd Apelacyjny zaakceptował w całości ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego, szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

W pierwszej kolejności wskazać należy, że prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przewidziane jest w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zawartym w rozdziale 2 działu II ustawy dotyczącym urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Przepis ten w ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 powyższego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: (1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz (2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn). W myśl ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Przepis ten ma charakter

przejsiowy, bowiem zawarty został w rozdziale 2 działu X ustawy zawierającym przepisy intertemporalne. Dotyczy on wyłącznie tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. na dzień 1 stycznia 1999 r., już legitymowali się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym - a w tym wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego.

W sprawie bezsporne jest, iż wnioskodawca (...) ukończył 60 rok życia, nie przystąpił do OFE, a na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej posiadał ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Z treści środka odwoławczego wynika, iż sporne w sprawie pozostawały okresy pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w G., w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w G. oraz w (...) Sp. z o.o. w G. od 10 sierpnia 1973 r. do 14 stycznia 1981 r., od 1 grudnia 1981 r. do 31 marca 1987 r., od 22 maja 1990 r. do 11 września 1991 r. oraz od 1 września 1995 r. do 3 września 1995 r. Pozwany podnosił, iż w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego brak jest podstaw do przyjęcia, iż wnioskodawca we wskazanych wyżej okresach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu, pracę na stanowisku uprawniającym do uzyskania emerytury w wieku wcześniejszym, tj. montażysty żurawi wieżowych.

Sąd Apelacyjny nie podziela powyższego stanowiska organu rentowego.

Sąd Odwoławczy miał przy tym na uwadze, iż obniżenie wieku emerytalnego niektórym grupom zawodowym uzasadnia się narażeniem tych osób na szybsze niż przeciętne zrealizowanie się emerytalnego ryzyka z powodu wystąpienia w ich zawodach czynników negatywnych (najczęściej szkodliwych dla zdrowia lub obniżających sprawności psychofizyczne), które doprowadzają do wcześniejszej niż powszechnie utraty sił do wykonywania dotychczasowej pracy. Stąd też prawo do emerytury w wieku niższym nie jest tu przywilejem, lecz co do zasady wynika ze szczególnych właściwości wykonywanej pracy. Cechą niezbędną do uznania danego zatrudnienia za wykonywane w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. jest wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Stanowi o tym przepis § 2 ust. 1 rozporządzenia, wskazując przez to, że intencją ustawodawcy było zawężenie zakresu okresów szczególnych tylko do tych okresów zatrudnienia, w których praca była faktycznie wykonywana, a nie do samego pozostawania w zatrudnieniu. Zaznaczyć trzeba, że tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329).

Mając na uwadze powyższe, przy uwzględnieniu wniosków wyprowadzonych przez Sąd I instancji na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, iż w całym spornym okresie ubezpieczony bezsprzecznie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku wskazanym w dziale V (W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych) pkt 5 (prace przy montażu konstrukcji stalowych na wysokości) wykazu A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., nr 8, poz. 43).

Powyższe ustalenie znalazło oparcie zarówno w aktach osobowych ubezpieczonego, w zeznaniach powołanych w sprawie świadków, jak również wyjaśnieniach samego wnioskodawcy, z których w sposób jednoznaczny wynikało, że przez sporny okres, tj. od 4 maja 1976 r. do 31 sierpnia 1996 r. wykonywał on zatrudnienie w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że rzetelnie i szczegółowo przeprowadzone przez Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe, w sposób nie budzący wątpliwości wykazało, że wnioskodawca przez okres przeszło 15 lat wykonywał pracę w charakterze montażysty żurawi wieżowych – montaż konstrukcji metalowych na wysokości, wyszczególnioną w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie

Produkcyjno – Usługowym (...) w G., w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w G. oraz w (...) Sp. z o.o. w G. od 10 sierpnia 1973 r. do 14 stycznia 1981 r., od 1 grudnia 1981 r. do 31 marca 1987 r., od 22 maja 1990 r. do 11 września 1991 r. oraz od 1 września 1995 r. do 3 września 1995 r. Nie polega w związku z tym na prawdzie twierdzenie pozwanego, z którego wynika, że praca wnioskodawcy nie była wykonywana stale, albowiem jego stanowisko pracy było określane, jako robotnik torowy, monter maszyn i urządzeń, czy brygadzysta brygady montażu żurawi, co oznacza, że do jego obowiązków należało również wykonywanie innych prac aniżeli prace na wysokości związane z montażem konstrukcji metalowych. Podkreślić bowiem trzeba, że wszyscy słuchani w sprawie świadkowie, tj. R. M. oraz M. B. potwierdzili, że wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w G., przekształconym następnie w Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowe (...) w G. i kolejno w (...) Sp. z o.o. w G. wykonywał czynności związane z montażem konstrukcji dźwigowych na wysokości. Faktem jest, że bezpośrednio po podjęciu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa Miejskiego stanowisko ubezpieczonego zostało określone, jako robotnik torowy i faktycznie – jak sam przyznał w toku postępowania pierwszoinstancyjnego – w początkowym okresie do jego obowiązków należało układanie torów pod dźwigami. Niemniej jednak już w maju 1976 r. ubezpieczony ukończył kurs przygotowujący do zawodu montażysty żurawi wieżowych, po którym podjął i nieprzerwanie wykonywał aż do 31 sierpnia 1996 r. zatrudnienie w tym właśnie charakterze. Powyższej oceny w żadnej mierze nie zmieniają pojedyncze angaże znajdujące się w aktach sprawy, albowiem wynikające z nich stanowiska każdorazowo były związane z czynnościami polegającymi na montażu urządzeń – jak potwierdzili świadkowie – na wysokości. Twierdzenie pozwanego, że określenie w odmienny sposób stanowiska wnioskodawcy nie pozwala na uznanie go - wobec jednoznacznych zeznań świadków i wyjaśnień ubezpieczonego – za zatrudnienie „szczególne” jest z całą pewnością zbyt daleko idące i nie może prowadzić do odmiennej oceny, aniżeli ta, której dokonał Sąd I instancji. Mało tego, zgodnie z ugruntowanym już stanowiskiem Sądu Najwyższego, dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, LEX nr 9504262; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2012 r. III AUa 1731/11, LEX nr 1129733). Powyższe zaś świadczy o tym, że nawet jeśli w dokumentach znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego w sposób nieprawidłowy została wskazana nazwa stanowiska zajmowanego przez ubezpieczonego, to i tak nie może to być decydującym kryterium w zakresie jego oceny pod kątem zakwalifikowania do prac wykonywanych (czy też nie) w szczególnych warunkach, zwłaszcza wobec kategoriycznych i w pełni wiarygodnych zeznań powołanych w sprawie świadków oraz wyjaśnień ubezpieczonego.

Mając na uwadze zaprezentowane rozważania, Sąd Apelacyjny uznał, że wnioskodawca niewątpliwie w okresie od 4 maja 1976 r. do 31 sierpnia 1996 r. będąc zatrudnionym w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w G., w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w G. oraz w (...) Sp. z o.o. w G. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zatrudnienie na stanowisku montera konstrukcji metalowych na wysokości, wymienionym w Dziale V, pod pozycją 5, wykazu A, załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Wywiedziona przez organ rentowy apelacja, a także zaprezentowane w niej zarzuty, w żadnej mierze nie podważyły skutecznie prawidłowości dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń, oceny mocy dowodowej i wiarygodności zebranego w sprawie materiału dowodowego.

A zatem, skoro wnioskodawca udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a co za tym idzie spełnił wszystkie, konieczne do przyznania wcześniejszej emerytury warunki (wiek 60 lat, 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych), określone w przepisie art. 32 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U nr 153, poz. 1227 t. jedn. z 2009r., ze zm.) oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (Dz. U nr 8, poz.43), to zasadnym było przyznanie mu prawa do żądanego świadczenia, począwszy od dnia 30 stycznia 2013 r., tj. od daty, w której wnioskodawca spełnił wszystkie, niezbędne

do przyznania emerytury warunki (art. 129 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.